

Prosiect Adfer Cloc Tref Rhuthun

Adroddiad Cynnydd ar gyfer Cyngor Tref Rhuthun

Cyflwyniad

Yng nghychwyn 2021, ffurfiwyd pwyllgor adfer cloc y dref fel grwp cymunedol gyda chyfansoddiad a cyfrif banc ei hun a swyddogion wedi'u hethol gyda'r prif amcan o gomisiynu cynlluniau i adfer Cloc y Dref ar Sgwar San Pedr (adnabyddir ar adegau fel Cofeb Peers). Mae gan y pwyllgor 2 gynrychiolydd o'r cyngor tref, sef y Cyngorwyr Anne Roberts a Jim Bryan, yn ogystal a haneswyr, archeolegwyr a syrfewyr lleol. Fe wnaeth y pwyllgor yna wneud gwaith ymchwil a wnaeth gadarnhau mai Cyngor Sir Ddinbych sy'n berchen y cloc ac yn ei yswirio fel rhan o'u portfolio eiddo, a mae hyn wedi ei gydnabod yn ysgrifenedig gan swyddogion CSDd. Mae'r cloc yn adeilad rhestredig Gradd 2 gan Cadw. O'r cychwyn, rydym wedi adnabod ardaloedd o waith cerrig y cloc yn achosi pryder gyda darnau o dyfiant gwyrdd ar yr adeilad ac ardaloedd o ddifrod. Dim ond gwaith cynnal a chadw bach iawn sydd wedi ei wneud mewn degawdau i adeilad y cloc (gweler yr adroddiad cyflwr wedi'i atodi). Fe gytunwyd ei fod yn well fod gwaith yn cael ei wneud nawr cyn iddo ddirywio ymhellach. Bydd y gwaith yn gwarchod y cloc a ddim yn ei newid a bydd y gwaith o'r safon uchaf posib. Mae'r pwyllgor wedi cydnabod o'r cychwyn lleoliad amlwg y cloc yng nghalon y dref, ac yn cael ei drysori gan drigolion lleol ac ymwelwyr. Cafodd y prosiect ei rannu fewn i 2 ran:

Rhan 1: Apwyntio pensaer cadwraeth arbenigol i wneud cynlluniau a darluniau o'r adeilad, creu amserlen gwaith o welliannau a chostau ar eu cyfer, sicrhau y caniatadau angenrheidiol gan CSDd fel y perchennog (gan gynnwys caniatad adeilad rhestredig os oes ei angen) a Cyngor Tref Rhuthun (yn gyfrifol am gynnal a chadw mecanwaith y cloc) yn ogystal a gwneud ymgynghoriad cymunedol llawn o'r cynlluniau (pan wedi eu gwneud) i gael barn trigolion lleol a'r cyhoedd yn gyffredinol (digwyddiad ymgynghori yn yr Hen Lys a Llyfrgell y Dref).

Rhan 2: Y gwaith adfer ei hun i'r adeilad a fydd rhan fwyaf yn waith adfer cerrig, gyda rywfaint o waith trydanol.

Fe wnaeth y pwyllgor sicrhau nawdd gan Cyngor Sir Ddinbych, Cronfa Fferm Melin Wynt Clocaenog a Chyngor Tref Rhuthun ar gyfer rhan 1, ac yn Mai 2021 fe wnaeth y pwyllgor benodi Elinor Gray Williams fel y pensaer cadwraeth drwy broses gystadleuol lle cafodd tendrau eu gwahodd fel ymateb i briff ysgrifenedig manwl (derbyniwyd 4 tendr i gyd).

Y cynlluniau a'r costau

Mae Elinor wedi rhoi y cynlluniau a'r amserlen gwaith wedi ei atodi at ei gilydd fel sail mynd allan i dendr am gontractwyr addas. Yna fe wnaeth Harvey Bloor (Syrfewr Costau) a oedd yn rhan o dim Elinor roi costau ar y cynlluniau arfaethedig (gweler y costau wedi'u atodi). Mae fideo dron ar gael o'r Cloc a wnaethpwyd gan Elinor a defnyddiwyd y fideo i greu ffotograffau i lunio'r gwaith adfer. Fe wnaed penderfyniadau ar gyflenwad dwr y cloc a goleuo yr adeilad gan y pwyllgor gyda arweiniad gan swyddogion CSDd. Mae Chris Evans, Swyddog Cadwraeth CSDd sydd gyda chyfrifoldeb dros warchod adeiladau rhestredig y sir, wedi dyfarnu fod y cynlluniau

wedi eu atodi ddim angen caniatad adeilad rhestredig gan eu bod yn adfer yr adeilad yn unfath, yn hytrach na gwneud newidiadau sylweddol. Mae nawdd wedi ei sicrhau'n barod drwy'r Cyngor Tref gan Gronfa Isadeiledd Digwyddiadau Sir Ddinbych tuag at gostau uwchraddio y system drydanol oedrannus yn twr y cloc i'w wneud yn fwy addas ar gyfer digwyddiadau ar y sgwar.

Ymgynghori Cymunedol

Fe wnaeth y pwyllgor gynnal arddangosfa o'r cynlluniau a hanes y cloc (gan gynnwys am Joseph Peers a John Douglas (y pensaer gwreiddiol)) yn yr Hen Lys o'r 4ydd i'r 19eg o Fedi 2021, ac yna yng nghyntedd Llyfrgell y Dref ar Stryd y Llys o'r 20fed o Fedi tan yr 2il o Hydref. Pwrpas yr arddangosfa oedd codi ymwybyddiaeth yn lleol ac ymhell o gyflwr presennol y cloc gan gynnwys ardaloedd o bryder, a hefyd ei hanes. Cafodd yr arddangosfa ei hyrwyddo yn helaeth drwy bosteri, erthyglau i'r wasg, llythyrau i drigolion a busnesau lleol, cyfryngau cymdeithasol, negeseuon ebost, hysbysebion ayyb. Mae pwyllgor y cloc yn ddiolchgar iawn i'r holl wirfoddolwyr a wnaeth staffio yr arddangosfa yn ystod ei gyfnod yn yr Hen Lys (ni staffiwyd yr arddangosfa yn y Llyfrgell, ddim ond gan staff y Llyfrgell). Fe roedd yr adborth yn ysgrifenedig yn yr holiaduron ac ar lafar yn hynod o bositif gyda phob ymateb holiadur yn cefnogi y cynlluniau i adfer y cloc. Cafodd plant ysgolion cynradd lleol eu cynnwys yn y prosiect drwy gael eu gofyn i wneud llun o'r cloc ar gyfer cystadleuaeth y gwnaeth y Maer (y Cynghorydd Heather Williams) ei feirniadu. Fe wnaeth amryw o'r cyhoedd ddod a nifer o gysylltiadau a ffeithiau hanesyddol i'r ymgynghoriad gan gynnwys hen fecanwaith weindio llaw ganfwyd yn Neuadd y Dref drwy gymorth Brian Williams, Jeff Brimble ac Emrys Wynne (cafodd y cloc ei drydanu tua 2012) a mwy o wybodaeth am Joseph Peers gyda diolch arbennig i Mrs Moira Roberts.

Camau nesaf

- Rydym wedi sicrhau cefnogaeth perchennog cloc y dref (Cyngor Sir Ddinbych) ar gyfer y gwaith gan swyddogion yn eu hadran Eiddo ac Asedau.
- Mae'r cynlluniau a'r costau wedi eu cynnwys yng nghais Tref Rhuthun ar gyfer y 'Levelling Up Fund' i sicrhau yr arian cyfalaf angenrheidiol i wneud y gwaith ei hun i'r cloc (90 y cant), gyda'r nawdd gweddill yn dod gan Cyngor Sir Ddinbych (mewn egwyddor)
- Byddai y gwaith yn cymeryd rhwng chwech ac wyth wythnos gyda CSDd (y perchennog) fel y cleient, yn gyfrifol am gaffael a contractau, gyda phwyllgor y cloc mewn rol cynghori yn goruchwyllo y gwaith. Byddai y safle yn cael ei wneud yn gwbl gaeedig gyda'r cloc cyfan mewn sgaffald a wedi ei amserlennu fewn yn addas gyda'r gwaith arfaethedig i'r sgwar
- Byddai nawdd refeniw yn cael ei geisio gan Gronfa Fferm Melin Wynt Clocaenog ar gyfer prosiect treftadaeth cymunedol ochr yn ochr efo'r gwaith cyfalaf e.e. prosiectau celf a chrefft, digwyddiadau, darlithoedd hanesyddol, prosiectau efo ysgolion lleol ayyb
- Mae wedi ei gynllunio y bydd y gwelliannau trydanol i'r cloc yn cael eu cwblhau wythnos 23/01/2022 gyda bwrdd dosbarthu newydd, nifer o socedi 13 amp ac 1 x scoed 32 amp, gyda nawdd gan Gronfa Isadeiledd Digwyddiadau Cyngor Sir Ddinbych

Atodiadau: Cynlluniau, Cynllun Costau, Adroddiad Cyflwr, Lluniau